

Posudek bakalářské práce Anny Holečkové *Slovesa s prefixem ri- v současné italštině*, Ústav románských studií FFUK, ak. r. 2016/17.

Anna Holečková si pro svou bakalářskou práci vybrala zajímavé téma z italské slovo tvorby: rozhodla se prozkoumat slovesa s iterativním prefixem *ri-* a zjistit, jakými restrikcemi se derivace pomocí tohoto prefixu řídí. Zvolené téma je nesporně aktuální vzhledem k tomu, že jde v současné době o jeden z nejproduktivnějších italských prefixů. Autorka založila svůj výzkum na rozsáhlých korpusových datech – opírá se o italský webový korpus itWaC a částečně také o vlastní „experimentální“ data získaná od vzorku italských mluvčích – a cíle své práce deklaruje v Úvodu (s. 7): „vytvořit vzorek“ doložených sloves extrahovaných ze zmíněného korpusu a popsat jeho vlastnosti; zaměřit se také na slovesa, „jež se v korpusu nenalézají, a je tedy pravděpodobné, že prefix *-ri* nepřipouštějí,“ a ověřit možnost či nemožnost takových formací na výpovědi vzorku italských mluvčích; shrnout výsledky v podobě prokázaných restrikcí.

Práce je přehledně členěna do kapitol a podkapitol podle následující osnovy: Po Úvodu následuje obecná kapitola věnující se slovní zásobě a jejímu obohacování. Ve třetí kapitole se autorka zabývá slovo tvornými procesy, ve čtvrté kapitole vyčleňuje kompozici a derivaci a v páté kapitole se detailněji zaobírá derivací. Teoretickou část uzavírá kapitola o prefixu *ri-* v současné italštině. Praktická část je rozdělena na analýzu sloves extrahovaných z korpusu a popis výsledků získaných dotazníkovým šetřením od rodilých mluvčích. Výsledky výzkumu jsou potom shrnuty v deváté (Popis restrikcí) a desáté kapitole 10 (Závěry), po nichž následuje resumé v češtině, italštině a angličtině, seznam literatury a přílohy.

Bakalářská práce Anny Holečkové má 73 stran a je patrné, že autorka věnovala teoretické části i praktickému výzkumu mnoho času a úsilí. Je třeba vyzdvihnout systematické členění teoretického výkladu, který postupuje od nejobecnějších otázek ke konkrétnějším, i přehledné zpracování výzkumu v části praktické, které poukazuje na poměrně dobrou orientaci diplomantky v problematice. Zajímavá je i celá řada postřehů, které práce přináší, např. to, že je-li sloveso s prefixem *ri-* velmi frekventované „ve svém lexikalizovaném významu“ (předpona zde tedy nemá iterativní význam), ve významu iterativním, jakkoli možném, se vyskytuje jen zřídka.

Zároveň se však v práci vyskytuje celá řada zásadnějších i drobnějších nedostatků:

a) Především musím zmínit velmi ledabylou stylizaci, občasné nerespektování odborného výkladového stylu (např. používání kolokvialismů), některé nepřesné, téměř „nečeské“ formulace hraničící místy s nesrozumitelností, gramatické chyby a chyby v interpunkci, např. „Kmen je buď jednoduchý a tím pádem identický s kořenem nebo odvozený, vzniklý podle slovo tvorných odvozovacích sufixů“ (s. 18); „[...] ta se stejně jako relační adjektiva vztahují k podstatným jménům, jejichž referent má nějaké dočinění s referentem báze derivovaného adjektiva“ (s. 30); [...] za předpokladu, že přijmeme, že agens a adresát nejsou nutně ti stejní jako ti slovesa báze“ (s. 43); „Tyto slovesa jsem podložila analýze rodilým mluvčím [...]“ (s. 55) aj. Tyto formální nedostatky zmiňuji na prvním místě, protože výrazně snižují dojem z celé práce a někdy čtenáři nezbytvá než odhadovat, co autorka tou kterou formulací chtěla vlastně říci. Navíc by bylo evidentně snadné jim předejít, jak ukazuje první kapitola, která je naopak napsána velmi pěkně a srozumitelně.

b) Druhá, věcná připomínka se potom týká praktické části: propojení korpusové analýzy (a dotazníkového šetření) s následující kapitolou o restrikcích se mi zdá nedostatečné: ačkoli korpusová analýza na některé z bodů místy naráží, tato zjištění – posléze prezentovaná jako výsledek autorčina výzkumu – zde nejsou nijak kvantifikována (např. poměr telických a atelických sloves ve vzorku): soupis restrikcí tedy působí, jako by byl převzat ze sekundární literatury a jen v některých případech ověřen na vzorku sloves z korpusu.

c) Některé autorčiny interpretace v praktické části jsou dle mého názoru mylné (viz níže) – tento fakt samozřejmě může ovlivnit některé výsledky, k nimž autorka dochází.

Dále zmíním některé konkrétní body, které by měly být objasněny při obhajobě:

1) Poslední odstavec na s. 16 (autorka zde vychází ze Scaliseho) není příliš jasný: tvrdí se zde, že „lexikum tvoří slova jednoduchá [...], semi-slova [...] a zbylé jednotky, které tvoří lexikum jako třeba idiomatické výrazy“. Mezi tyto zbylé jednotky tedy autorka počítá i *parole complesse*, které jsou tématem její práce?

2) Na s. 18 nerozumím tomu, jak lze v italštině získat kmen „ze sloves **v infinitivu** odtržením částí morfémů vyjadřující čas a způsob“.

3) Je možné definovat lexém jako „lexikální jednotku bez koncovek“? (s. 19).

4) Na s. 26 nerozumím větě: „U derivace se podstatné jméno, adjektivum i sloveso může proměnit v jakoukoli jinou kategorii přidáním adverbia (ze syntaktického hlediska).“

5) Na s. 31 nesouhlasím s tvrzením, že *favorevole* je odvozeno od slovesa *favorire*: v prvním uvedeném významu je derivováno od substantiva *favore*. Po přečtení příslušné pasáže ve zdrojovém italském textu ovšem docházím k názoru, že právě tak to autorka patrně myslela: i zde je ovšem formulace zcela nepřehledná.

6) Na s. 34 je zřejmě překlep: *antibelfico /sic/* není totéž jako *antebellico*: prefix *anti-* ve slově *antibelfico* nemá temporální význam. Podobně i na s. 38: místo *ricompagnare* snad chtěla autorka napsat *riaccompagnare*?

7) Sloveso *ritirare* v příkladu 11 na s. 45 dle mého názoru neilustruje použití prefixu *ri-* v iterativním ani reverzním významu: jde zde o běžný, plně lexikalizovaný význam slovesa „vytáhnout“.

8) Sloveso *rivalutare* na s. 48 nelze řadit mezi slovesa s „jasně“ iterativním významem: jeho význam je plně lexikalizován, znamená revaluaci měny, a tedy její zhodnocení (opakem je devaluace), což ovšem neznamená, jak se autorka domnívá, „dání znovu hodnoty měně, která ji dříve měla“ /sic/.

9) Proč by mělo sloveso *rinegoziare* představovat „neobvyklou či nepravděpodobnou kombinaci“? (s. 53). Je to sloveso velmi běžné, v iterativním významu lexikalizované, uváděné ve slovnících...

10) Na s. 60 příliš nerozumím diskusi o syntaktických restrikcích: intranzitivní sloveso „s podmínem, který není v roli agensu“ /sic/, je obvykle sloveso inakuzativní: takovým slovesem je i *rinascere*, jehož podmět, ani v uváděném příkladu, určitě není agentem.

11) Lze v italštině mluvit o dokonavých a nedokonavých slovesech? (s. 61 a jinde)

12) S. 61: *Stare sulle spine* je frazém, a tudíž je pochopitelné, že v tomto případě většina italských respondentů označila za nemožnou derivaci slovesa prefixem *ri-*. O chování slovesa *stare* to nic nevyovídá.

Z uvedených příkladů je zřejmé, že práce Anny Holečkové obsahuje celou řadu problematických míst. Domnívám se však, je třeba přihlídnout k tomu, že jde o kvalifikační práci pouze na úrovni bakalářské, a ocenit také úsilí, které autorka zejména praktickému výzkumu věnovala: proto navrhuji klasifikaci *velmi dobře*.

V Praze dne 29. srpna 2017

PhDr. Zora Obstová, Ph.D.
oponent bakalářské práce